

Seat No. : _____

TA-103

B.A. Sem. IV

April-2013

Gujarati (EC-I-211)

એકાંકી : સાહિત્ય સ્વરૂપ

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : બધા પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

૧. ‘એકાંકી : મોટા નાટકનું લઘુ સ્વરૂપ નથી’. આ વિધાન એકાંકીનાં વ્યાવર્તક લક્ષણોને આધારે ચર્ચો. ૧૦

અથવા

(૧) એકાંકી અને નવલિકા

(૨) એકાંકી અને ખંડકાવ્ય

૨. એકાંકીનો ગુજરાતી સાહિત્યમાં ઉદ્ભવ અને વિકાસ આલેખો. ૧૦

અથવા

ઉમાશંકર જોશી અને બટુભાઈ ઉમરવાડિયાનું એકાંકી ક્ષેત્રે પ્રદાન મૂલવો.

૩. અભ્યાસક્રમનાં એકાંકીઓના આધારે ચંદ્રવદન મહેતાની એકાંકીકાર તરીકેની સિદ્ધિઓ અને મર્યાદાઓ જણાવો. ૧૦

અથવા

કરુણાન્ત એકાંકી તરીકે ‘મા’ ને મૂલવો.

૪. ‘અહ્માચાર્ય’ સામાજિક કથાવસ્તુ લગ્ન સંસ્થાની ખામીઓ તરફ કટાક્ષાત્મક ઢબે ધ્યાન ખેંચે છે. – ચર્ચો. ૧૦

અથવા

(૧) ચંદ્રવદન મહેતાનાં પ્રતિનિધિ એકાંકીઓમાં હાસ્ય-કટાક્ષ.

(૨) ‘ધારાસભા’ એકાંકીમાં તપ્તા લાયકી.

૫. (અ) એક-બે વાક્યમાં જવાબ આપો :

૧૦

- (૧) ગુજરાતી સાહિત્યના પહેલા (પ્રથમ) એકાંકીકાર કોણ છે ? તેમના બે એકાંકી સંગ્રહનું નામ આપો.
- (૨) ‘હું પરમેશ્વર’ નું કથાવસ્તુ શાના પર આધારિત છે અને તેમાં કેટલા પાત્રો છે ?
- (૩) ચંદ્રવદન મહેતાનાં પ્રતિનિધિ એકાંકી સંગ્રહમાં કેટલાં એકાંકી છે ? તેમાં પ્રહસન એકાંકીના નામ આપો.
- (૪) ‘અંતર-બાહિર’ માં કયું પાત્ર અદૃશ્યપણે પણ વિલક્ષણ ભાગ ભજવે છે ?
- (૫) ‘છેલ્લો દાવ’ એકાંકીમાં મુખ્યપાત્રનું નામ આપો.
- (૬) ‘ધારાસભા’ માં કોના પર કટાક્ષ કરવામાં આવ્યો છે ?
- (૭) ‘હોહોલિકા’ કયા પ્રકારનું પ્રહસન છે ?
- (૮) ‘મા’ એકાંકીનો આરંભ ક્યાંથી થાય છે ?
- (૯) આ એકાંકી સંગ્રહમાં કયું એકાંકી રેડિયો રૂપક છે ?
- (૧૦) આ સંગ્રહમાં બ્રાઈલના ચરિત્રને રજૂ કરતું એક પાત્રીય રૂપકનું નામ આપો.

(બ) વિચાર વિસ્તાર કરો :

૨૦

‘ઊંચી નીચી ફર્યા કરે જીવનની ઘટમાળ,
ભરતી અને ઓટ છે, ઓટ પછી જુવાળ’.

અથવા

અંધ ને અજ્ઞ એ બેમાં ઓછો શાપિત આંધળો,
એકાંગે પાંગળી અંધ, અજ્ઞ સર્વાંગ પાંગળો.